



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 8372/10

DEMOKRAT PARTİ / TÜRKİYE

Başkan

Jon Fridrik Kjølbros,

Hâkimler

Carlo Ranzoni,

Aleš Pejchal,

Valeriu Grițco,

Branko Lubarda,

Marko Bošnjak,

Saadet Yüksel,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla, Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 27 Ocak 2010 tarihinde yapılan yukarıda belirtilen başvuruyu, davalı Hükümet tarafından sunulan görüşler ve başvuran tarafından cevaben sunulan görüşleri dikkate alarak gerçekleştirilen müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2021. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAY VE OLGULAR

1. Başvuran Demokrat Parti, genel merkezi Ankara’da bulunan siyasi bir partidir. Başvuran, Mahkeme önünde, Ankara Barosuna bağlı avukatlar S. Çelen ve S. G. Oral tarafından temsil edilmiştir.

2. Siyasi bir parti olan Anavatan Partisi (“ANAP”) 1983 yılında kurulmuştur ve genel merkezi Ankara’da bulunmaktadır. ANAP, 31 Ekim 2009 tarihindeki büyük kongresi sırasında Demokrat Parti adı altında başvuran parti ile birleşmeye karar vermiştir.

3. Türk Hükümeti (“Hükümet”), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde Türkiye temsilcisi olan Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

4. Davanın kendine özgü koşulları, taraflarca ifade edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

5. 3 Kasım 2002 tarihinde milletvekili genel seçimleri yapılmıştır. Seçimlere katılan on sekiz partiden yalnızca Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) ve Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) % 10’luk genel barajı aşmayı başarmıştır. ANAP, verilen oyların % 5,13’ünü almıştır. Söz konusu parti, % 10’luk genel seçim barajını aşmadığı için hiçbir aday Türkiye Büyük Millet Meclisine (“Millet Meclisi”) seçilmemiştir.

6. Diğer partilerin listelerinden seçilen çeşitli milletvekillerinin partilerinden ayrılmasının ardından ANAP, 17 Mart 2005 tarihinde üç milletvekili ve daha sonra 1 Nisan 2005 tarihinde ise on milletvekili ile Millet Meclisinde temsil edilmeye başlanmıştır.

7. 7 Mayıs 2005 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 29 Nisan 2005 tarih ve 5341 sayılı Kanun’un 1. maddesi, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun geçici 16. maddesini yürürlükten kaldırmıştır. Bu madde

uyarınca Devlet, Millet Meclisinde temsil edilen siyasi partilere mali yardımda bulunmaktadır.

8. ANAP, 6 Mart 2006 tarihinde, Maliye Bakanlığında, 2006 yılı kamusal mali yardımından yararlanabilmeyi talep etmiştir.

9. 2006 yılı için söz konusu talep, Maliye Bakanlığı tarafından 7 Mart 2006 tarihinde reddedilmiştir. Maliye Bakanlığı, cevabında, partinin kamusal mali yardım alabilmesine dayanak teşkil eden 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun geçici 16. maddesinin, 5341 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle 7 Mayıs 2005 tarihinde yürürlükten kaldırıldığının altını çizmiştir. Maliye Bakanlığı, 2005 yılı mali yardımının kendisine verildiğini hatırlatmıştır.

10. Ankara İdare Mahkemesi, başvuranın itirazı üzerine 28 Nisan 2006 tarihinde, Maliye Bakanlığının kararının yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir. Ankara İdare Mahkemesi, daha sonra 12 Temmuz 2006 tarihinde, Maliye Bakanlığının kararını iptal etmiştir.

11. Danıştay, Maliye Bakanlığının temyiz başvurusu üzerine 16 Ekim 2008 tarihinde, Ankara Bölge İdare Mahkemesinin kararını bozmuştur. Danıştay, karar gerekçesinde, davacı partinin normalde söz konusu yıllık mali yardımdan faydalanabilmesine dayanak teşkil eden 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun geçici 16. maddesinin, 5341 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle 7 Mayıs 2005 tarihinde yürürlükten kaldırıldığına, yeni kanunun 2006 yılı için bu türden bir yardım yapılmasına imkân veren geçici herhangi bir hüküm içermediğine ve sonuç olarak, davacı partinin, iddialarının aksine, 2006 yılı kamusal mali yardımından yararlanmak için hak kazanmadığına karar vermiştir.

12. Söz konusu karar, 16 Ocak 2007 tarihinde başvurana bildirilmiştir.

13. Danıştay, 19 Haziran 2009 tarihinde, başvuran tarafından sunulan karar düzeltme talebini reddetmiştir.

B. İlgili İç Hukuk Kuralları ve Uygulaması

1. Ulusal Hukuk

a) Anayasa

14. Anayasa'nın 68. maddesinin 8. fıkrası (Değişik: 23/7/1995-4121 sayılı Kanun) aşağıdaki gibidir:

“Siyasi partilere, Devlet, yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapar. Partilere yapılacak yardımın, alacakları üye aidatının ve bağışların tabi olduğu esaslar kanunla düzenlenir.”

b) 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu

15. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun geçici 1. maddesine göre (17 Haziran 1984 tarih ve 3032 sayılı Kanun tarafından değiştirildiği şekliyle), Devlet, Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen siyasi partilere, son milletvekili seçimlerinde aldıkları oy oranına göre mali yardım sağlamaktadır. Mali yardımdan faydalanabilme koşulları, milletvekili seçimlerine katılmak ve % 10'luk genel barajı geçmek olarak belirlenmiştir.

15. 3673 sayılı Kanun ile 31 Ekim 1990 tarihinde, 2820 sayılı Kanun'a geçici 16. madde eklenmiştir. Bu maddeye göre, Türkiye Büyük Millet Meclisinde en az 10 milletvekili ile temsil edilen siyasi partilerin, önceki milletvekili seçimlerine katılmamış olsalar dahi mali yardım alma hakları bulunmaktadır. 24 Mart 1992 tarihinde geçici 16. madde değiştirilmiştir. Bu değişimden sonra artık Türkiye Büyük Millet Meclisinde en az üç milletvekili ile temsil edilen siyasi partiler de bu mali yardımdan faydalanmaya hak kazanmışlardır.

16. 7 Mayıs 2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 29 Nisan 2005 tarih ve 5341 sayılı Kanun'un 1. maddesi, 2820 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesini yürürlükten kaldırmıştır.

c) **Anayasal İctihat**

17. Anayasa Mahkemesi, 30 Temmuz 2007 tarihli bir kararla, 7 Mayıs 2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 29 Nisan 2005 tarih ve 5341 sayılı Kanun'un 1. maddesinin, 2820 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesini yürürlükten kaldırması nedeniyle Ankara İdare Mahkemesi tarafından ileri sürülen bir Anayasa'ya aykırılık itirazını reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi, ihtilaf konusu maddenin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'ya uygun olduğu kanaatine varmıştır.

18. Anayasa Mahkemesi, 20 Kasım 2008 tarihli bir kararla, Ankara İdare Mahkemesi tarafından, Devlet yardımı verilmesi için siyasi partilere dayatılan % 7 barajının ayrımcı ve Anayasaya aykırı olduğuna dair ileri sürülen Anayasaya aykırılık itirazını reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin özellikle, Hükümete katılmak ve kamuoyunun ifade edilmesine katkıda bulunmak için seçmenlerin desteğini alma amacıyla olduklarını değerlendirmiştir. Anayasa Mahkemesi, seçimlerde yeterli destek almamış partilerin, kamuoyunun ifade edilmesine katkı sağlamadıkları çıkarımında bulunmuştur.

2. *İlgili Uluslararası Metinler*

19. AGİT/ODIHR ve Venedik Komisyonu tarafından belirlenen ve 84. Genel Oturumu sırasında (Venedik, 15-16 Ekim 2010, CDL-AD(2010)024) Venedik Komisyonu tarafından kabul edilen Siyasi Partilerin Düzenlenmesine İlişkin Kılavuzun ilgili kısımları, *Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP)/Türkiye*, no.7819/03, § 20, AİHM 2012 ve *Cumhuriyet Halk Partisi/Türkiye*, no. 19920/13, §§ 48-56, 26 Nisan 2016 (alıntılar) kararlarında açıklanmaktadır.

ŞİKÂyetLER

20. Başvuran, Sözleşme'nin 11 ve 14. maddelerini ileri sürerek, ulusal makamların, 5341 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi sebebiyle talep edilen mali yardımın verilmesini reddederek ve bu yardımın diğer siyasi partilere verilmesine karar vererek, dernek kurma özgürlüğünü ihlal ettiklerini ve kendisine karşı ayrımcılık yaptıklarını iddia etmektedir. Başvuran, bu ayrımcılığın, seçim kampanyasına katılan farklı siyasi partiler arasında söz konusu mali yardımdan faydalananlar yararına fırsat eşitsizliği yarattığı kanaatindedir: Başvurana göre, bu yardımdan faydalanan partilere, seçimlere katılan diğer siyasi partilere göre aslında haksız bir şekilde (özellikle Anayasa ve Sözleşmeyle ayrımcılık konusunda oluşturulan hükümlerin ihlal edilmesi ile) ayrıcalık sağlayan önemli bir finans kaynağı sağlanmaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

21. Başvuran, Maliye Bakanlığının ihtilaf konusu Devlet yardımını kendisine vermeyi reddetmesinin, dernek kurma özgürlüğünü ihlal etmesinden ve söz konusu yardım diğer siyasi partilere yapıldığı için kendisine karşı yapılan bir ayrımcılık teşkil etmesinden şikâyet etmektedir. Başvuran ayrıca, bu ayrımcılığın, seçim kampanyasına katılan diğer siyasi partiler arasında bir fırsat eşitsizliği yarattığını iddia etmektedir. Başvuran, Sözleşme'nin 11 ve 14. maddelerini ileri sürmektedir.

22. Mahkeme ilk olarak, mevcut başvurunun konusunun, Maliye Bakanlığının, siyasi bir parti olan başvurana, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun geçici 16. maddesinin 2005 yılında yürürlükten kaldırılmasının ardından 2006 yılı kamusal mali yardımını vermeyi reddetmesi ile ilgili olduğunu tespit etmektedir. Ardından, başvuranın yalnızca 2006 yılında Devlet yardımı almamaktan şikâyetçi olduğu başvuruda ileri sürülen şikâyetlerden anlaşılmaktadır. Başvuran, siyasi partilere bu tür bir mali

yardım sağlayan kanunun artık yürürlükte olmadığı için, 2007 ve sonraki yıllarda mali yardım almadığını ileri süren bir şikâyet sunmamaktadır. Başvuran ayrıca, 3 Kasım 2002 tarihli milletvekili seçimlerine katılımı için Devlet yardımı almamasına yönelik şikâyet sunmamaktadır (yukarıda anılan *Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP)*, §§ 22-23 davasında ileri sürülen şikâyetler ile karşılaştırınız). Başvuran, söz konusu kamusal mali yardımı almadığı için genel milletvekili seçimlerine aday olmasına yönelik herhangi bir imkânsızlık iddia etmemektedir (*Rus Muhafazakâr Girişimciler Partisi ve Diğerleri/Rusya*, no. 55066/00 ve 55638/00, §§ 43-44, 11 Ocak 2007 davasında ileri sürülen şikâyetler ile karşılaştırınız). Başvuran, son olarak, söz konusu 2006 yılı mali yardımının verilmemesi nedeniyle ülkedeki siyasi hayata katılmak için siyasi faaliyetlerini yürütme gücüne veyahut da siyasi parti olarak yasal statüsünü yerine getirmesine herhangi bir müdahale olduğunu ileri sürmemektedir (*Bask Milliyetçi Partisi – Iparralde Bölgesel Örgütü/Fransa*, no. 71251/01, § 19, AİHM 2007 II ve *Cumhuriyet Halk Partisi/Türkiye*, no. 19920/13, §§ 62 ve 64, 26 Nisan 2016 (alıntılar)).

23. Sonuç olarak, somut olayda çözülecek hukuki sorun, Maliye Bakanlığının başvurana 2006 yılı kamusal mali yardımını vermesini reddetmesi ile ilgilidir. Mahkeme, başvuran tarafından sunulan şikâyetlerin sunulma şekli ve esasını dikkate alarak (*Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan [BD]*, no. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018), bu şikâyetleri sadece Sözleşme'nin 11. maddesi ile birlikte 14. maddesi açısından değerlendirecektir.

24. Sözleşme'nin 14. maddesinin somut olayla ilgili kısımları aşağıdaki şekildedir:

“(…) Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.”

25. Sözleşme'nin 11. maddesinin somut olayla ilgili kısımları aşağıdaki şekildedir:

“1. Herkes barışçıl olarak toplanma ve dernek kurma hakkına sahiptir. (...)

2. Bu hakların kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplum içinde ulusal güvenliğin, kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olanlar dışındaki sınırlamalara tabi tutulamaz. (...).”

A. Tarafların İddiaları

1. Hükümet

26. Hükümet, siyasi partiler için iki tür finansman olduğunu açıklamaktadır. Birinci tür finansman, milletvekili seçimlerine katılan ve son milletvekili seçimlerinde kullanılan oyların en az % 7'sini alan herhangi bir siyasi partiye verilmektedir. İkinci tür finansman, milletvekili seçimlerine katılmamış veya % 7¹ barajını aşmamış herhangi bir siyasi partiye verilmektedir. Buna yönelik olarak, 7 Mayıs 2005 tarihinde yürürlükten kaldırılan 2820 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesi uyarınca, bir siyasi partinin Millet Meclisine seçilmiş en az üç temsilcisinin bulunması yeterlidir. Siyasi partinin temsilci sayısı, Millet Meclisindeki siyasi duruma göre değişiklik gösterebildiği için söz konusu kamusal mali yardım takvim yılı başına verilmektedir. Söz konusu mali yardım beş yıl olan yasama süresi boyunca verilmemektedir. Ayrıca Anayasa Mahkemesi, söz konusu maddenin yürürlükten kaldırılmasını Anayasa'ya uygun bulmuştur.

27. Hükümet, başvuranın, 3 Kasım 2002 tarihli genel milletvekili seçimleri sırasında alınan oylar nedeniyle değil, diğer siyasi partilerin listelerinden seçilen milletvekillerinin kendisine katılması nedeniyle Millet Meclisinde temsil edildiğini belirtmektedir. Başvuran, kullanılan oyların

¹ 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda değişiklik yapan 6529 Sayılı Kanun'un 4. maddesinin 2 Mart 2014 tarihinde kabul edilmesiyle bu oran verilen oyların % 3'üne düşürülmüştür.

yalnızca % 5,13'ünü almıştır. Başvuran, milletvekili seçimlerine katılmasının engellendiğini iddia etmemektedir. Başvuran ayrıca, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun geçici 16. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının, milletvekili seçimlerine girme hakkını ihlal etmediğini belirtmektedir. Başvuranın hakkı olan vergi muafiyetleri ya da basın yoluyla siyasi kampanya yapma hakkı ihlal edilmemiştir. Dolayısıyla başvuran, daha sonraki milletvekili seçimlerine katılabilmiş ve siyasi faaliyetlerini yürütebilmiştir. Dahası Hükümet, başvuranın 22 Temmuz 2007, 12 Haziran 2011 ve 7 Haziran 2015 seçimlerine katıldığını ve bu seçimlerde kullanılan oylardan sırasıyla % 5,42, % 0,65 ve % 0,14 oranında oy aldığını Mahkemeye bildirmiştir.

28. Hükümet, ihtilaf konusu maddenin yürürlükten kaldırılmasını teklif eden değişikliğin kabulü sırasında Millet Meclisinde gerçekleşen meclis tartışmalarında ileri sürülen iddiaları sunmaktadır. Böylelikle, milletvekili seçimlerine katılmayan siyasi partiler, kamusal mali yardım almak zorunda değildir. Millet Meclisine milletvekillerini seçen seçmenlerin haklarını korumak Devletin sorumluluğundadır. Devlet, milletvekili seçimlerine katılmayan ya da katılan ancak partisinden temsilci seçilmeyen siyasi partilere kamusal mali yardım sağlamak zorunda değildir. Diğer siyasi partilerin listesinden seçilen milletvekillerinin kendisine katılması sonucu Millet Meclisinde temsil edilen bir siyasi parti, söz konusu Devlet yardımını almak zorunda değildir. Milletvekili seçimlerine katılmış olsun veya olmasın bir siyasi parti, milletvekili seçimlerinde verilen oyların % 7'sinden daha az alan diğer bir siyasi partiden en az üç milletvekilinin kendisine katılması nedeniyle kamusal mali yardım almak zorunda değildir.

29. Başvuran, ihtilaf konusu kanunun halen yürürlükte olduğu 2005 yılında kamusal mali yardım almış ancak kanunun artık yürürlükte olmadığı 2006 yılında bu yardımdan almamıştır. Benzer bir durumda bulunan herhangi bir siyasi parti bu tür bir mali yardım almamıştır. Hükümet, başvuranın siyasi faaliyetlerini yürütme hakkının ihlal edilmediği çıkarımında bulunmaktadır.

2. Başvuran

30. Başvuran, Hükümetin iddialarına karşı çıkmaktadır. Başvuran, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun geçici 16. maddesine göre beş yıl boyunca kamusal mali yardım alındığını iddia etmektedir. Bu süre yasama dönemine denk gelmektedir. Başvuran, söz konusu kanunun kabul edilmesinin, diğer siyasi partilere göre eşit koşullarda siyasi faaliyetlerini yürütmesini engellemek ile sonuçlandığını belirtmektedir.

31. Başvuran, söz konusu kanunun yürürlükten kaldırılmasının, kendisi ile Genç Parti adlı diğer bir parti arasında ayrımcılık yarattığını ileri sürmektedir. 3 Kasım 2002 tarihli milletvekili seçimlerinde verilen oyların % 7'sini alan Genç Parti, Millet Meclisinde temsil edilmemesine rağmen kamusal mali yardım almıştır. Başvuran, 2006 yılı kamusal mali yardımını almamış olmasına rağmen, Devletin, milletvekillerinin Millet Meclisinde yeni bir parti kurmak ya da hatta temsil edilmeyen bir siyasi partiye üye olmak için yasama döneminde kendi partilerinden ayrılmalarını engellemeye çalıştığını kabul etmektedir.

B. Mahkemenin Değerlendirmesi

1. İlgili Genel İlkeler

32. Sözleşme'nin 14. maddesi bakımından bir sorun ortaya çıkabilmesi için benzer ya da karşılaştırılabilir durumlardaki kişilere yapılan muamelede bir farklılık olması gerekmektedir (bk. diğer birçok karar arasında, *Sejdić* ve *Finci/Bosna Hersek* [BD], no. 27996/06 ve 34836/06, § 42, AİHM 2009, *Khamtokhu ve Aksenchik/Rusya* (BD), no. 60367/08 ve 961/11, § 64, AİHM 2017, *X ve diğerleri/Avusturya* [BD], no. 19010/07, § 98, AİHM 2013 ve *Konstantin Markin/Rusya* [BD], no. 30078/06, § 125, AİHM 2012 (alıntılar)). Başka bir ifadeyle, "benzer bir durum" olduğunu gösterme zorunluluğu, karşılaştırılan kategorilerin aynı olması gerektiği anlamına gelmemektedir. Başvuran, şikâyetinin özel niteliği göz önünde bulundurulduğunda, farklı bir

muamele görmüş diğer kişilerin durumu ile karşılaştırılabilir bir durumda bulunduğunu göstermek zorundadır (*Clift/Birleşik Krallık*, no. 7205/07, § 66, 13 Temmuz 2010). Bununla birlikte her muamele farkı otomatik olarak Sözleşme'nin 14. maddesinin ihlalini teşkil etmemektedir. Mahkeme, ilk olarak, yalnızca belirlenebilir bir özellik ya da "durum" temelinde ortaya çıkan muamele farklılıklarında 14. maddede belirtilen anlamıyla ayrımcılıktan bahsedilebileceğini içtihatlarında belirlemiştir (yukarıda anılan *Carson ve diğerleri*, § 61 ve *Eweida ve diğerleri/Birleşik Krallık*, no. 48420/10 ve 3 diğer başvuru, § 86, AİHM 2013 (alıntılar)). İkinci olarak, muamele farkı, tarafsız ve makul gerekçeden yoksunsa, yani meşru bir amaç izlemiyorsa ya da kullanılan araçlar ve hedeflenen amaç arasında makul bir orantı yoksa ayrımcıdır (*Fabris/Fransa* [BD], no. 16574/08, § 56, AİHM 2013 (alıntılar), *Topčić-Rosenberg/Hırvatistan*, no. 19391/11, § 36, 14 Kasım 2013, *Weller/Macaristan*, no. 44399/05, § 27, 31 Mart 2009 ve *Fábián/Macaristan* [BD], no. 78117/13, § 113, 5 Eylül 2017).

33. Sözleşmeciler Devletlerin, benzer durumlar arasındaki farklılıkların, muamele farklılıklarını haklı çıkarıp çıkarmadıklarını ve ne ölçüde haklı çıkardıklarını tespit etmek için belirli bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Bu takdir yetkisinin kapsamı, koşullara, alanlara ve bağlama göre değişmektedir (*Andrejeva/Letonya* [BD], no. 55707/00, § 82, AİHM 2009 ve *Stummer/Avusturya* [BD], no 37452/02, § 88, AİHM 2011).

2. Yukarıda Anılan İlkelerin Somut Davaya Uygulanması

34. Mahkemenin, Sözleşme'nin 11. maddesi ile birlikte 14. maddesi anlamında başvuranın bir ayrımcılığa maruz kaldığını belirlemek için, siyasi bir parti olan başvuranın, 2006 yılında söz konusu kamusal mali yardımı almış diğer parti ile benzer veya karşılaştırılabilir bir durumda bulunup bulunmadığını doğrulaması gerekmektedir.

35. Mahkeme, öncelikle, başvuranın söz konusu kamusal mali yardımın yasama süresi boyunca, yani beş yıl boyunca verildiğine ilişkin iddiası ile

ilgili olarak, aksine, bu yardımın ilgili tarafa yıllık olarak ve ilgili tarafın 2005 yılına kadar yürürlükte olan kanunun gerektirdiği koşulları halen sağlaması şartıyla sağlandığının Hükümetin görüşlerinden anlaşıldığını kaydetmektedir. Mahkeme, söz konusu iddiaların, aslında ulusal kanunun idare mahkemeleri tarafından uygulanması ile ilgili olduğunu tespit etmektedir. İdare mahkemeleri, söz konusu mali yardımın ilgili partiye yıllık olarak verilmesi gerektiğine karar vermişlerdir. Dahası, yerel mahkemelerin yerini alma görevi Mahkemenin değildir ve iç hukuku yorumlamak ve uygulamak, özellikle mahkemeler olmak üzere öncelikle ulusal makamların görevidir. Herhangi bir alanı düzenlemek üzere davalı Devletin kanun koyucusu tarafından seçilen tekniklerin uygunluğu hakkında karar vermek Mahkemenin görevi değildir; Mahkemenin rolü, kullanılan yöntemlerin ve sonuçlarının Sözleşme ile uyumlu olup olmadığını doğrulamak ile sınırlıdır (*Magyar Helsinki Bizottság/Macaristan* [BD], no. 18030/11, § 184, 8 Kasım 2016).

36. Başvuran, ardından, 2820 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesini yürürlükten kaldırmak üzere Millet Meclisinde yapılan tartışmalar sırasında milletvekilleri tarafından ileri sürülen tarafsız gerekçelere itiraz etmemektedir. Başvuran nitekim Devletin, milletvekillerinin Millet Meclisinde yeni bir parti kurmak için ya da hatta temsil edilmeyen bir siyasi partinin üyesi olmak için yasama döneminde kendi partilerinden ayrılmalarını engellemeye çalıştığını kabul etmektedir. Dahası Mahkeme, kanun koyucuların gerekçelerinin, Anayasa Mahkemesi tarafından 30 Temmuz 2007 tarihli karar ile Anayasa'ya uygun olduğuna karar verildiğini tespit etmektedir. Anayasa Mahkemesi, 2820 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesini yürürlükten kaldıran 29 Nisan 2005 tarih ve 5341 sayılı Kanun'un 1. maddesinin kabul edilmesi nedeni ile Ankara İdare Mahkemesi tarafından ileri sürülen Anayasa'ya aykırılık itirazını reddetmiştir.

37. Mahkeme, ulusal hukukta siyasi partilere yapılan iki kamusal finansman desteği sistemi olduğunu kaydetmektedir. Birinci sistem, son

milletvekili seçimlerine katılmış ve verilen oyların en az % 7'sini almış siyasi partileri ilgilendirmektedir. Başvuran, 3 Kasım 2002 tarihli milletvekili seçimlerine katılmış olmasına rağmen, Millet Meclisinde temsil edilmek için gereken genel barajın altında kalacak şekilde verilen oyların % 5,18'ini almıştır. Dolayısıyla başvuran, birinci finansman sistemi ile öngörülen kamusal mali yardımı almak için gereken koşulları karşılayamamıştır. İkinci kamusal finansman sistemi ise, bu türden bir yardımın, verilen oyların % 7'sinden az alan ve diğer siyasi partilerin listesinden seçilen milletvekillerinin kendi partisine katılmasının ardından Millet Meclisinde en az üç milletvekili ile temsil edilen bir siyasi partiye verilmesini öngörmüştür. Dolayısıyla başvuran, bu kriterleri karşılayarak, söz konusu kamu finansmanı desteğini öngören 2820 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesinin yürürlükten kaldırıldığı tarih olan 2005 yılına kadar kamusal mali yardımdan yararlanmıştı. Ayrıca Maliye Bakanlığı, başvurana daha önce verilen kamusal mali yardımı 2006 yılında vermeyi reddetmiştir.

38. Mahkeme, muamele farkının, yalnızca belirli bir bağlamda kendi durumlarına özgü unsurlar göz önüne alındığında farklı muameleye maruz kalan kişilerin karşılaştırılabilir durumlarda bulunması halinde Sözleşme'nin 14. maddesi ile öngörülen şekilde ayrımcılık yasağı bakımında bir sorun ortaya çıkabileceğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, farklı durumları nitelendiren ve bu durumların karşılaştırılabilirliğini belirleyen unsurların, ilgili alan ve söz konusu ayrımı yapan tedbirin amacı ışığında değerlendirilmesi gerektiğini kaydetmektedir (yukarıda anılan *Fábián* kararı, § 121).

39. Başvuran, somut olayda, 2006 yılında davalı Devletin mali yardımını almamıştır. Başvuran, Genç Partinin, Millet Meclisine temsilcisi seçilmemesine rağmen 3 Kasım 2002 tarihli milletvekili seçimlerinde verilen oyların % 7'sini aldığı için kamusal mali yardım aldığını ileri sürmektedir. Buna karşılık kendisi, Millet Meclisinde üçten fazla milletvekili ile temsil edilmesine rağmen kamusal mali yardım almamıştır.

40. Mahkeme, taraflar tarafından ileri sürülen tüm iddiaları ve kamusal mali yardımdan yararlanmak için gereken koşulları inceledikten sonra, Genç Partinin, 3 Kasım 2002 tarihli milletvekili seçimlerinde verilen oyların % 7'sini aldığı için kamusal mali yardım aldığını tespit etmektedir. % 7 barajı, kamusal yardım almak için yeterlidir ancak gerekli olan genel barajın altında olması nedeniyle Millet Meclisine temsilci seçtirmek için yeterli değildir. Dolayısıyla Genç Parti, başvuranın iddia ettiği gibi, Millet Meclisine temsilcisi seçilemediği için değil, uygulanabilir ve halen yürürlükte olan kanun uyarınca kamusal mali yardımdan faydalanmıştır. Buna karşılık başvuran, 3 Kasım 2002 tarihli milletvekili seçimlerinde verilen oyların % 5,18'ini almıştır. % 5,18 barajı, kamusal yardım almak ve de gerekli olan genel barajın altında olması nedeniyle Millet Meclisine temsilci seçtirmek için yeterli değildir. Dolayısıyla başvuran, aldığı oy gerekli olan % 7 barajından düşük olduğu için % 7 oranında oy almış olan Genç Partinin aldığı kamusal mali yardımdan yararlanamamıştır. Sonuç olarak başvuran, Genç Partinin bulunduğu durum ile benzer ya da karşılaştırılabilir bir durumda değildir (yukarıda anılan *Fábián* kararı, § 119).

41. Mahkeme bundan sonra, 3 Kasım 2002 tarihli milletvekili seçimlerinde verilen oyların % 7'sinden daha az alan ve diğer siyasi partilerin listesinden geçen en az üç milletvekili ile temsil edilen başvurandan başka bir siyasi partinin, Maliye Bakanlığı tarafından başvurana verilmeyen 2006 yılı kamusal mali yardımını alıp almadığı sorununu incelemelidir. Dava dosyasına eklenen belgelerin dikkatli bir incelemesi, Mahkemeye, başvuranın durumuna benzer veya karşılaştırılabilir bir durumda olan başka bir siyasi partinin, 2006 yılında başvurana verilmeyen kamusal mali yardımını aldığını tespit etme imkânı vermemektedir. Başvuran ayrıca, böyle bir iddiayı destekleyecek herhangi bir iddia ya da olgu sunmamaktadır.

42. Mahkeme, başvuranın, 2006 yılında ihtilaf konusu kamusal mali yardımın verilmemesi nedeniyle, Sözleşme'nin 11. maddesi ile birlikte 14.

maddesi anlamında, haklarını kullanırken veya siyasi faaliyetlerini yürütürken muamele farkına maruz kalmadığı çıkarımında bulunmaktadır.

43. Dolayısıyla Mahkeme, başvuran tarafından maruz kalınan herhangi bir ayrımcılık olmadığı için, somut olayda diğer kriterlerin, yani tarafsız ve makul gerekçenin yokluğunun, bir başka ifadeyle, ayrımcılığın meşru bir amaç izleyip izlemediği ya da kullanılan araçlar ve hedeflenen amaç arasında makul bir orantı bulunup bulunmadığının karşılanıp karşılanmadığının incelenmesine gerek olmadığı sonucuna varmaktadır.

44. Sonuç olarak, söz konusu şikâyet açıkça dayanaktan yoksun olup Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup 30 Eylül 2021 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

{signature_p_2}

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Jon Fridrik Kjølbro
Başkan